

Financuar nga
Bashkimi Evropian

Ministarstvo
javne uprave

Projekti është bashkëfinancuar nga
Ministria e administratës publike e
Qeverisë së Malit të Zi

MNE - KOS

IPA PROGRAMI I BASHKËPUNIMIT NDËRKUFITAR
MALI I ZI - KOSOVË 2014-2020

Hulumtim mbi popullatën **NEET** për tri komuna të Kosovës

Pejë, Deçan, Junik

Projekti implementohet nga:

HULUMTIM MBI POPULLATËN NEET PËR TRI KOMUNA TË KOSOVËS

Pejë, Deçan, Junik

2024

Publikimi është bërë në kuadër të projektit "Të rinjtë NEET: mundësi të reja për punë dhe rritje të punësimit - "UNEETED". Projekti zbatohet nga Instituti për Studime dhe Projektione Strategjike (ISSP) nga Mali i Zi në partneritet me Institutin për Politika Zhvillimore (INDEP) nga Kosova dhe me mbështetjen e Odës Ekonomike të Malit të Zi dhe Komunës së Mojkovcit. Një projekt i financuar nga Bashkimi Evropian dhe Qeveria e Malit të Zi. Pikëpamjet në botim në asnjë mënyrë nuk pasqyrojnë pikëpamjet e BE-së dhe Qeverisë së Malit të Zi dhe përmbajtja është përgjegjësi e vetme e autorëve, ISSP dhe INDEP.

Projekti implementohet nga:

Hulumtim mbi popullatën NEET në tri komuna të Kosovës

Pejë, Deçan, Junik

Emri i projektit: "Të rinjtë NEET: mundësi të reja për punë dhe rritje të punësimit - "UNEETED"

Projekti financohet nga: Bashkimi Evropian

Projekti zbatohet nga: Instituti për Studime dhe Projeksione Strategjike dhe Instituti për Politika Zhvillimore

Botues: Instituti për Politika Zhvillimore (INDEP)

Viti i publikimit: 2024

Projekti implementohet nga:

Përmbajtja

Hyrje	4
Metodologjia	6
Politika aktuale dhe korniza ligjore	7
NEET të Kosovës dhe nevojat e tyre.....	12
Adresimi i nevojave të NEET	16
Konkluzione	23
Rekomandime	25
Shtojca – Mostra: Procesi i përzgjedhjes dhe specifikat	27

Hyrje

Në një botë që ndryshon vazhdimisht, mirëqenia dhe prosperiteti i një kombi janë të lidhura ngushtë me mundësitë që janë në dispozicion të rinisë. Ky punim synon të eksplorojë politikën aktuale dhe situatën ligjore të NEET-ve të Kosovës (Jo në Arsim, Punësim apo Trajnim), si dhe aspiratat dhe sfidat e tyre. Punimi synon të ofrojë njohuri që do të informojnë politikën dhe ndërhyrjet, duke adresuar arsyet e thella pse të rinjtë bëhen NEET, shpresat dhe ëndrrat e tyre dhe barrierat me të cilat përballen. Nëpërmjet zërave dhe përvojave të vetë NEET-ve, si dhe analizës kontekstuale dhe të politikave, raporti përpiqet të frymëzojë ndryshimin, të zhbllokojë potencialin brenda kësaj demografie dhe të sigurojë që asnjë i ri të mos mbetet mbrapa.

Termi NEET nënkupton një grup të rinjsh në moshë madhore jashtë arsimit formal, punësimit ose formimit profesional. Kjo është një çështje që i kapërcen kufijtë dhe ka një rëndësi të veçantë për vendet si Kosova, 70% e popullsisë e së cilës është nën 30 vjeç.¹ NEET-të përfaqësojnë potencial të pashfrytëzuar, duke ndikuar si në ekonomi ashtu edhe në mirëqenien e individëve. Është thelbësore të kalohet hendeku midis arsimit dhe punësimit, veçanërisht në vendet në zhvillim si Kosova. Qeveria, OJQ-të dhe mbështetja ndërkombëtare janë thelbësore për të krijuar strategji dhe iniciativa që riintegrojnë NEET në arsim dhe në tregun e punës, duke u përafuar me kërkesat lokale për punë dhe duke ofruar shtigje për një të ardhme më produktive.

Të dhënat e paraqitura në këtë analizë dhe në raportin e anketës ofrojnë njohuri të vlefshme për sfondin arsimor, aspiratat dhe gatishmërinë e NEET. Ai paraqet një peizazh të larmishëm arsimor, duke ofruar një bazë për programet dhe iniciativat mbështetëse. Për më tepër, të kuptuarit e interesave dhe preferencave të NEET-ve është çështje thelbësore për krijimin e një kuadri politikash që përafrojnë mundësitë lokale të punësimit me potencialin dhe aspiratat e NEET.

Për më tepër, raporti shqyrton statusin e kërkimit të punësimit dhe strategjitë rreth NEET. Ai thekson nevojën për qasje fleksibël, duke promovuar lëvizshmërinë dhe integrimin. Raporti përfundon duke hedhur dritë mbi një pjesë të konsiderueshme të NEET-ve që mendojnë të largohen nga vendi i tyre për punë. Ai nënvizon nevojën për të eksploruar

¹ Agjencia e Statistikave të Kosovës, (2011), Raport i Regjistrimit, Të dhënat demografike, Prishtinë: ASK.

motivët themelore pas këtyre konsideratave, të tilla si kushtet ekonomike, perspektivat e punës dhe preferencat personale.

Metodologjia

Metodologjia për hartimin e këtij raporti është e përzier, sasiore dhe cilësore. Në pjesën sasiore të metodologjisë është realizuar një anketë me gjashtëdhjetë të anketuar. Mostra e rastësishme, kishte për qëllim të pasqyronte shpërndarjen demografike në Pejë, Junik dhe Deçan (komunat e fokusit të projektit). Një proces më i detajuar i përzgjedhjes së mostrës dhe hapat e ndërmarrë në pjesën e hulumtimit jepen në aneks. Dizajni i anketës, me theksin e tij në perspektivat urbane dhe rurale, mundëson një pamje gjithëpërfshirëse të përvojave dhe nevojave të ndryshme të të rinjve në Pejë, Junik dhe Deçan. Analiza cilësore, e pasuruar nga një shqyrtim i plotë i dokumenteve strategjike dhe politikave aktuale, ofron një vlerësim kritik të kornizave ekzistuese që rregullojnë çështjet rinore. Kjo qasje e dyfishtë, duke kombinuar të dhënat e anketës empirike me analizën e thelluar të politikave, jo vetëm që rrit besueshmërinë e raportit, por gjithashtu siguron që rekomandimet të jenë të mirëinformuara, relevante dhe të zbatueshme në kontekstin e mjedisit socio-ekonomik të Kosovës dhe aspiratave të saj drejt integritit evropian.

Në pjesën cilësore të metodologjisë kemi përdorur analizën e përmbajtjes si dhe analizën kontekstuale. Është bërë një analizë e plotë e kornizës aktuale strategjike dhe ligjore për të hedhur dritë në legjislacionin aktual që mbulon punësimin, rininë dhe arsimin për të rinjtë kosovarë . Analiza e strategjisë aktuale përfshinë Strategjinë dhe Programin e Qeverisë për Rininë, Strategjinë Zhvillimore Kombëtare – 2030 dhe planet zhvillimore komunale të komunave përkatëse.

Në fund u krye një analizë kontekstuale për të testuar përfundimet dhe rekomandimet. Kjo përfshinte një analizë të përmbajtjes së raportit të fundit të Komisionit Evropian për Kosovën, i cili shërben si një nga dokumentet kryesore të vlerësimit të politikave për institucionet e Kosovës. Për më tepër, është bërë një analizë e fazës së integritit ekonomik dhe evropian të Kosovës për t'u siguruar që rekomandimet i shërbejnë konsensusit të përbashkët të vendit për integrimin euroatlantik.

Politika aktuale dhe korniza ligjore

Korniza aktuale strategjike e Kosovës për adresimin e rinisë në përgjithësi dhe NEET-ve në veçanti përbëhet kryesisht nga Strategjia për Rininë 2019-2023. Strategjia Zhvillimore e Kosovës jep një perspektivë më të përgjithshme të zhvillimit dhe adreson lidhjen ndërmjet arsimit dhe tregut të punës, mbrojtjen e të drejtave të punëtorëve dhe perspektivat ekonomike që Kosova parasheh të zhvillojë. Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sportit është aktori kryesor institucional përgjegjës për politikat rinore me Ministrinë e Punës, Ministrinë e Arsimit dhe Ministrinë e Zhvillimit Rajonal që kanë gjithashtu një interes të qartë në këtë çështje. Në pjesën në vijim, ne kemi shqyrtuar këto dokumente dhe kornizën legjislative për të parë nëse këto instrumente janë mjaft të përditësuara dhe mjaftueshëm efektive në adresimin e nevojave të NEET.

Ligji Nr. 04/L-032 për arsimin parauniversitar në Republikën e Kosovës, ndonëse nuk i adreson në mënyrë eksplicite NEET (Jo në Arsim, Punësim apo Trajnim), përfshin disa dispozita që indirekt ndikojnë në këtë grup. Fusha e veprimit të ligjit mbulon arsimin dhe trajnimin si për fëmijët ashtu edhe për të rriturit, duke përfshirë ata që kanë përfunduar arsimin e detyrueshëm dhe kanë të drejtë për tregun e punës, duke përfshirë kështu grupmoshën që zakonisht lidhet me NEET.² Ky ligj thekson zhvillimin e aftësive personale, mendore dhe fizike, si dhe aftësi të tilla si komunikimi, vëzhgimi, aftësitë analitike dhe kreativiteti, të cilat janë kryesore për integrimin e NEET në fuqinë punëtore ose edukimin e mëtejshëm.

Nenet e ligjit për përfshirjen dhe mbrojtjen janë veçanërisht të rëndësishme për NEET. Ai siguron që asnjë personi të mos i mohohet shkollimi, duke theksuar një përgjegjësi të përbashkët midis palëve të ndryshme të interesit për të ofruar një shërbim gjithëpërfshirës, efikas dhe profesional, duke adresuar nevojat dhe aftësitë specifike. Kjo qasje është thelbësore për NEET të cilët mund të kenë nevojë për mbështetje të specializuar.³ Gjithashtu, mbrojtja e grupeve vulnerabël dhe ndalimi i diskriminimit dhe

² Republika e Kosovës, "Ligji_nr.04_l_032_për_arsimimin_parauniversitar_në_Republikën_Kosovës", neni 1, përshkruan fushën e veprimit të ligjit, duke theksuar zhvillimin e një game të gjerë të aftësive dhe aftësive që janë vendimtare për integrimin e NEET-ve në arsim, (qasur në nëntor 2023).

³ Ibid, Neni 3 dhe Mbrojtja e Grupeve Vulnerabile theksojnë ligjin për gjithëpërfshirjen dhe mbrojtjen, sigurimin e aksesit të barabartë në arsim dhe një mjedis mbështetës, të cilët janë faktorë kyç në adresimin e sfidave me të cilat përballen NEET, (qasur në nëntor 2023).

dënimet poshtërues krijojnë një mjedis të favorshëm për ri-angazhimin e NEET-ve që mund të jenë përballur më parë me barriera arsimore ose sociale.

Më e rëndësishmja, dispozitat e ligjit për arsimin dhe trajnimin e të rriturve adresojnë drejtpërdrejt nevojat e NEET. Ligji synon të zhvillojë aftësitë dhe njohuritë përkatëse si pjesë e të mësuarit gjatë gjithë jetës, një aspekt kritik për NEET që mund të kenë qenë jashtë arsimit ose punësimit. Ligji përfshin rregullime në kurrikulë, vlerësimin e të mësuarit paraprak dhe kualifikime specifike për edukatorët në arsimin e të rriturve, të cilat mund të përfitojnë ndjeshëm NEET duke u ofruar atyre mundësi të përshtatura arsimore dhe rrugë kthimi në punësim ose arsimim të mëtejshëm.⁴

Ligji Nr. 03/L-212 i punën ndonëse nuk i adreson shprehimisht popullatën e NEET-ve, përmban dispozita që në mënyrë indirekte përfitojnë këtë grup. Objektivi kryesor i ligjit është të rregullojë të drejtat dhe detyrimet në marrëdhëniet e punës si në sektorin privat ashtu edhe në atë publik. Kjo zbatueshmëri e gjerë siguron që ligji të përfshijë skenarë të ndryshëm punësimi, të rëndësishëm për NEET që kërkojnë të hyjnë ose të rihyjnë në tregun e punës në kushte të ndryshme.

Një aspekt i rëndësishëm i ligjit është qëndrimi i tij i vendosur kundër diskriminimit në të gjitha format brenda kontekstit të punësimit, duke përfshirë rekrutimin, trajnimin, promovimin dhe çështje të tjera të lidhura me punësimin. Kjo dispozitë është veçanërisht jetike për NEET, pasi thekson një treg pune më gjithëpërfshirës dhe të barabartë, duke reduktuar potencialisht barrierat ndaj punësimit për grupet e marginalizuara ose të pafavorizuara brenda popullsisë NEET, duke përfshirë ato me aftësi të kufizuara.

Gjithashtu, ligji lejon punësimin me individë ndërmjet moshës pesëmbëdhjetë dhe tetëmbëdhjetë vjeç në kushte të përshtatshme, të cilat mund të angazhojnë NEET të rinj në mundësitë e përshtatshme punësimi. Ligji detajon gjithashtu dispozitat për periudhat e provës dhe praktikës. Periudhat e provës, të kufizuara në gjashtë muaj, lejojnë një vlerësim të ndërsjellë të marrëveshjes së punësimit, i dobishëm për NEET që testojnë role të reja pune. Dispozitat e praktikës, duke ofruar të njëjtat të drejta si punonjësit e tjerë dhe duke garantuar sigurinë në punë, u ofrojnë NEET-ve përvojë të

⁴ Ibid., Dispozitat Specifike për Arsimin dhe Trajnimin për të Rriturit, detajojnë fokusin e ligjit në arsimin dhe trajnimin e të rriturve, duke ofruar mundësi të përshtatura arsimore dhe zhvillim aftësish për NEET, (qasur në nëntor 2023).

rëndësishme pune dhe mundësi zhvillimi të aftësive, duke rritur punësueshmërinë dhe integrimin e tyre në fuqinë punëtore .

Në kornizën strategjike, Kosova ka bërë disa hapa të rëndësishëm për të përmirësuar pozitën e NEET. Kosova tashmë ka filluar ngritjen e strukturave koordinuese për zbatimin e skemës së Garancisë për Rininë. Presioni kryesor për skemën është mbi supet e Ministrisë së Financave, Punës dhe Transfereve (më tej referuar si MFPT). Ministria ka arritur të krijojë një komision ministror që do të jetë përgjegjës për mbikëqyrjen dhe monitorimin e zbatimit të skemës.⁵

Strategjia për Rininë 2019-2023 në Kosovë, e cila përfshin objektiva të ndryshme që kanë të bëjnë me NEET, shpalos një trend të zbatimit të pjesshëm të synimeve të saj kryesore. Strategjia synon të integrojë të rinjtë në korniza më të gjera shoqërore dhe ekonomike duke u fokusuar në qytetarinë aktive, zhvillimin e aftësive për gatishmërinë e tregut të punës dhe promovimin e një mjedisi të shëndetshëm dhe të sigurt. Mobilizimi i të rinjve për pjesëmarrje dhe përfaqësim është i orientuar drejt përafrimit më të ngushtë me parimet dhe praktikën evropiane, duke nxitur ndjenjën e qytetarisë aktive evropiane tek të rinjtë kosovarë. Theksi i strategjisë në ofrimin e aftësive dhe përgatitjen e të rinjve për tregun e punës, nëpërmjet metodave të edukimit joformal është thelbësor për NEET pasi i pajis ata me kompetencat dhe aftësitë e nevojshme për punësim.

Për më tepër, objektivi strategjik i krijimit të një mjedisi të shëndetshëm dhe të sigurt për të rinjtë përfshin jo vetëm mirëqenien fizike, por edhe shëndetin mendor dhe social. Kjo përfshin masa për promovimin e stileve të shëndetshme të jetesës, ndërgjegjësimin për dëmet e konsumit të duhanit dhe alkoolit dhe edukimin për shëndetin riprodhues. Më e rëndësishmja, statusi i zbatimit të këtyre objektivave është shënuar si 'i zbatuar pjesërisht', duke treguar përpjekjet e vazhdueshme dhe nevojën për fokus të vazhdueshëm dhe burime për të realizuar plotësisht këto qëllime. Procesi i monitorimit dhe vlerësimit të strategjisë, i kryer nga Departamenti për Rininë, është

⁵ Connecting Youth, (2022), Vendosija e Garancive Rinore në strukturën institucionale të WB6 dhe një perspektivë nga organizatat rinore, faqe 8, e disponueshme në <https://www.vijecemladih.ba/wp-content/uploads/2022/06/Youth-Guarantee-Deployment-in-the-WB6.pdf> (qasur në nëntor 2023)

pjesë përbërëse e vlerësimit të progresit dhe efektivitetit të këtyre iniciativave, duke siguruar që ato adresojnë në mënyrë efektive nevojat dhe sfidat me të cilat ballafaqohen NEET në Kosovë.

Objektivi strategjik i lidhur me NEET	Statusi i zbatimit
Mobilizimi i të rinjve për pjesëmarrje, përfaqësim dhe qytetari aktive	Zbatuar pjesërisht
Sigurimi i aftësive dhe përgatitja e të rinjve për tregun e punës	Nuk zbatohet
Një mjedis i shëndetshëm dhe i sigurt për të rinjtë	Nuk zbatohet

Strategjia për rininë, edhe pse një dokument dinamik në formën dhe formulimin e saj strukturor, nuk është vlerësuar plotësisht duke pasur parasysh se viti 2023 është viti i fundit i zbatimit të saj. Strategjia padyshim që nuk mbulon mjaftueshëm nevojat për vullnetarizëm të të rinjve dhe siç thuhet në raportin e BE-së, “mjedisi për vullnetarizëm duhet të përmirësohet, duke përfshirë vendosjen e një kuadri të përshtatshëm legjislativ, në përputhje me standardet ndërkombëtare dhe duke ndarë burime financiare dhe njerëzore për programet vullnetare të të rinjve.”⁶ Strategjia për rininë dhe legjislacioni për arsimin, veçanërisht kuadri ligjor për nivelin parauniversitar nuk janë përditësuar përkatësisht që nga viti 2012 dhe 2019.

Korniza ligjore dhe strategjike, ndonëse e pranishme, është e qartë se nuk është e mjaftueshme për të mbuluar çështjet dhe për të parashikuar masat e duhura për trajtimin e të rinjve dhe nevojave të tyre qoftë në rajonin e caktuar apo në Kosovë në përgjithësi. Përveç kësaj, të rinjtë me të cilët biseduam, duket se nuk janë mjaft të vetëdijshëm për kornizën e politikave dhe iniciativat e politikave të Qeverisë. “Qeveria nuk na mbron në asnjë formë dhe nuk ka asnjë strategji për të rinjtë e papunë”.⁷ Kjo

⁶ Komisioni Evropian, (2023), Raporti i Kosovës 2023, faqe 11, në dispozicion në https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2023-11/SWD_2023_692%20Kosova%20report_0.pdf (qasur në nëntor , 2023).

⁷ Intervistë e hulumtuesit me një NEET të ri nga Deçani.

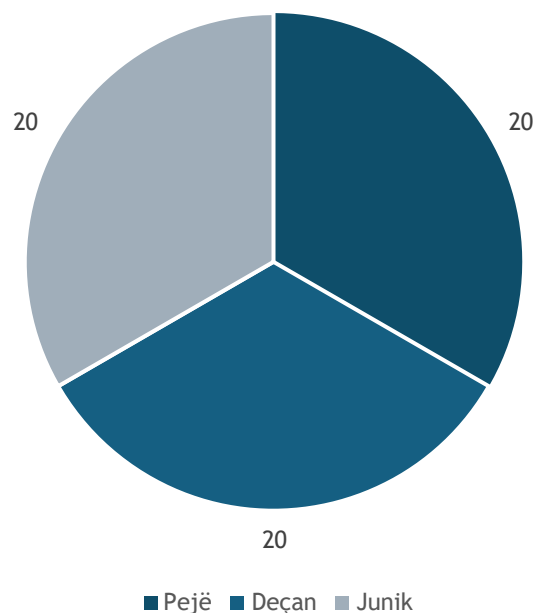
tregon mungesën e komunikimit të mjaftueshëm mes Qeverisë dhe të rinjve dhe mungesën e informacionit të fundit për zhvillimin politik dhe ligjor në kryeqytetin.

Për të qenë në gjendje të adresojmë drejtpërdrejt nevojat e NEET-ve, duhet të kemi qartë një pasqyrë të mendimeve dhe sjelljeve të tyre, nevojave dhe aspiratave të tyre, mundësive dhe dëshirave. Kapitulli vijues e trajton drejtpërdrejt këtë duke paraqitur të dhënat empirike nga sondazhi ynë dhe duke hedhur dritë mbi situatën aktuale në terren.

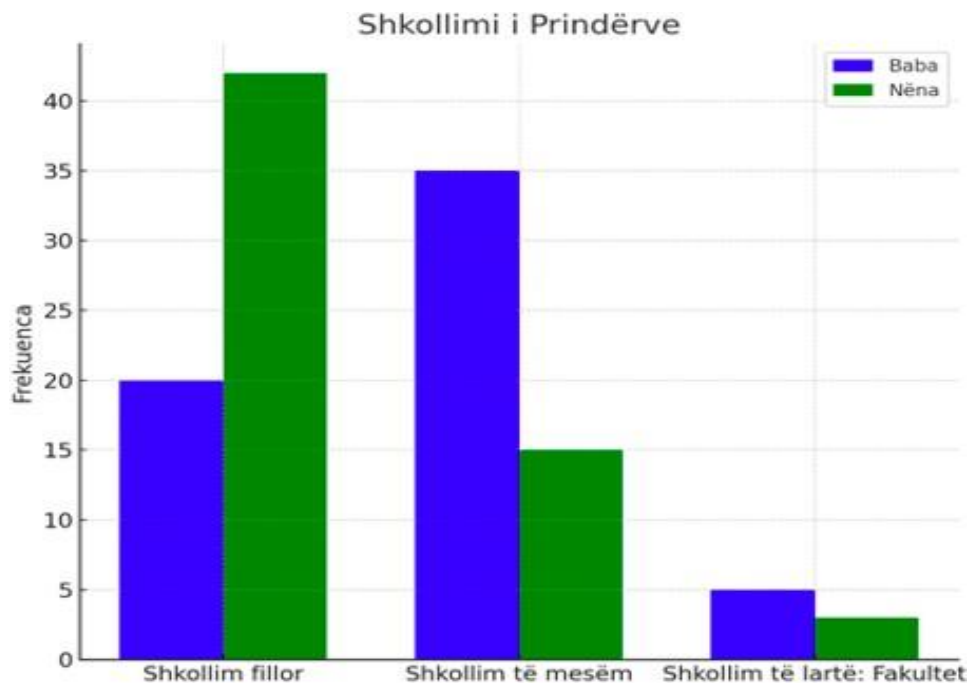
NEET të Kosovës dhe nevojat e tyre

Në këtë kapitull, ne do të shikojmë të dhënat nga një sondazh (me 60 të anketuar) që pyeti një grup të rinjsh për jetën dhe mendimet e tyre ndërsa rriteshin në moshë madhore. Ndërsa shikojmë gjetjet e anketës, shohim një përzierje të mirë-balancuar të gjinive midis pjesëmarrësve. Me meshkujt që përbëjnë 48.3% dhe femrat 51.7%, ndarja është pothuajse e barabartë, duke na dhënë një bazë solide për një analizë të drejtë dhe të nuancuar të të dhënave.

Numri i të anketuarve

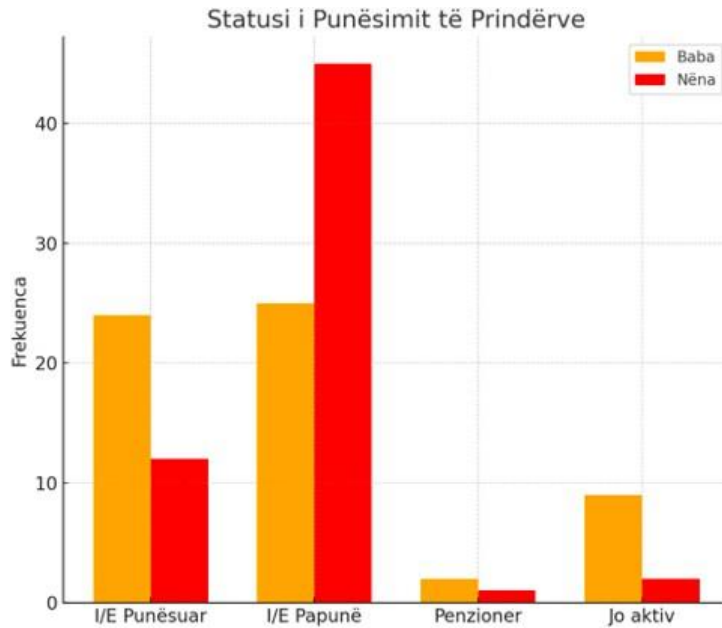

Duke iu kthyer moshave të të anketuarve, sondazhi ynë kapi një gamë rinore nga 15 deri në 29 vjeç. Ndër 60 personat e anketuar, shpërndarja e moshave ishte mjaft konsistente, përveç atyre që janë 15 dhe 16 vjeç, të cilët ishin pak më pak të përfaqësuar. Duke përparuar nga më i riu tek më i moshuari, secila grupmoshë përbënte rreth 5% deri në 10% të të anketuarve, duke kulmuar me një përfaqësim të plotë deri në moshën 29 vjeç. Ky kapitull do të thellohet në njohuritë e mbledhura nga ky grup i larmishëm dhe gjithëpërfshirës, duke ofruar informacione të detajuara dhe përvojave të kapura nga studimi ynë.

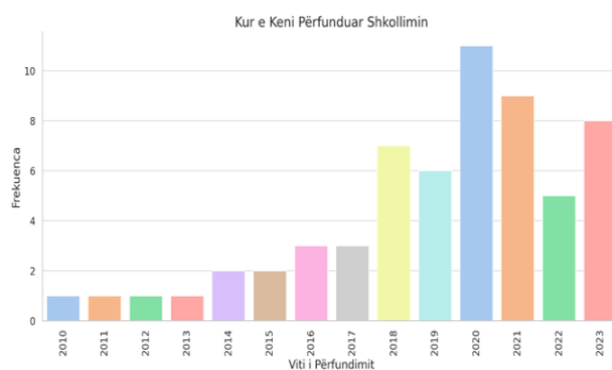
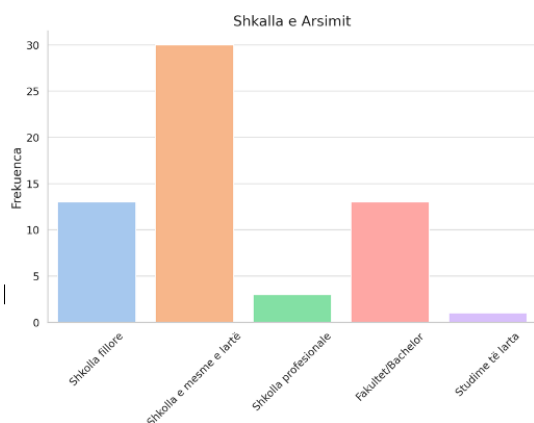

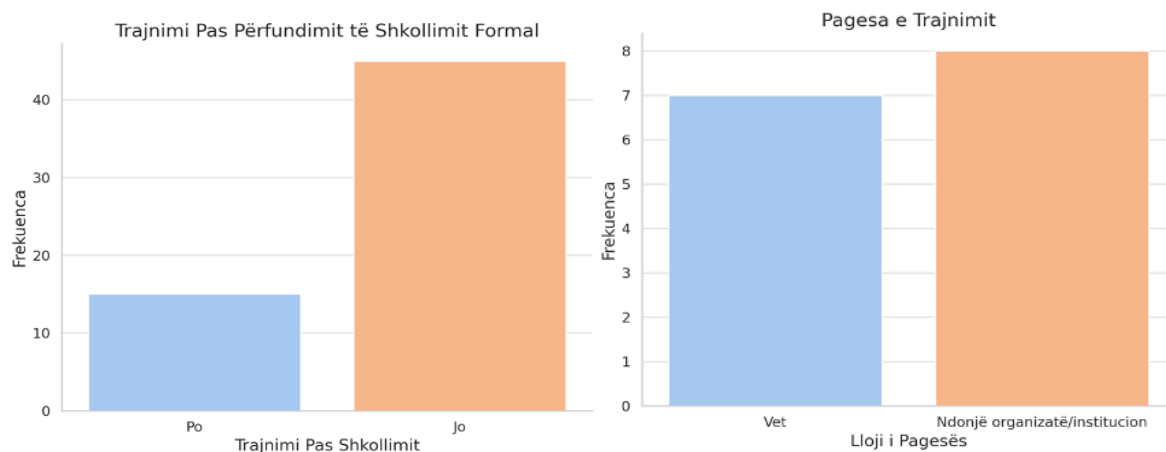
Të dhënat në këtë paragraf tregojnë një krahasim të qartë vizual të arritjeve më të larta arsimore të baballarëve dhe nënave në mesin e të anketuarve në anketë. Ai tregon se një pjesë e konsiderueshme e nënave kanë arritur arsimin fillor, ndërsa baballarët janë më të shpërndarë në nivelet e arsimit fillor dhe të mesëm. Të dhënat sugjerojnë se një përqindje më e vogël e baballarëve dhe nënave kanë përfunduar arsimin e lartë, duke treguar një fushë të mundshme të fokusit për përmirësimin arsimor dhe mbështetjen brenda komunitetit. Një nga arsytet për këtë janë zhvillimet historike dhe karakteristikat gjeografike të zonës, të cilat kanë bërë që rajoni të mos ketë shumë pjesëmarrje në arsimin e lartë në vitet 80-90. “Prindërit e mi nuk arritën të shkollohen sepse fokusi i punës së gjithë familjes ishte i orientuar drejt punës në bujqësi”.⁸

⁸ Intervistë e hulumtuesit me një NEET të ri nga Juniku.

Në paragrafin e mësipërm ilustruam statusin e punësimit të prindërve, duke zbuluar se nivelet e punësimit janë relativisht të ngjashme midis baballarëve dhe nënave, me një përqindje pak më të lartë të baballarëve të punësuar. Papunësia është dukshëm më e lartë tek nënat, duke sugjeruar se ato mund të përballen me pengesa më të mëdha për të hyrë ose për të mbetur në fuqinë punëtore. Përqindja e ulët e pensionistëve dhe atyre joaktivë në tregun e punës tregon një prind më të ri demografik brenda kampionit të anketës, i cili përputhet me grupmoshat e të anketuarve të raportuar më parë.

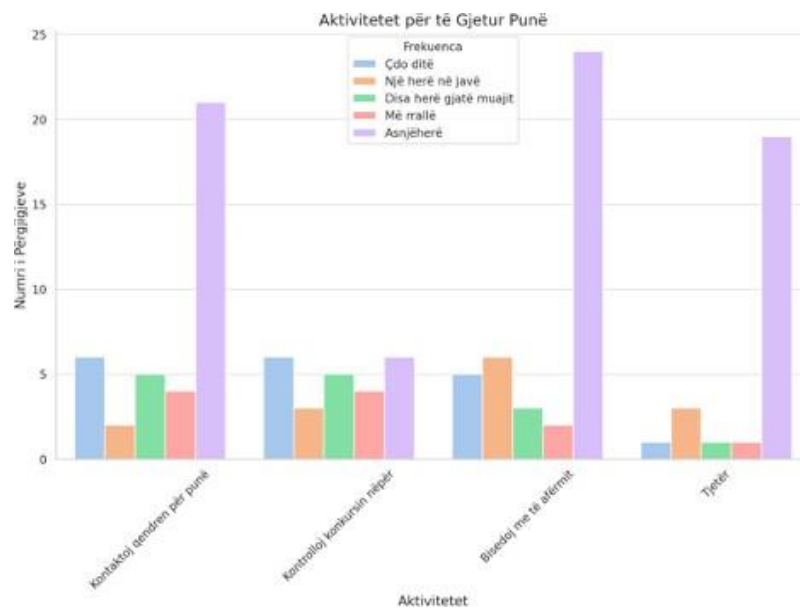
Grafiku tregon nivelin arsimor të të anketuarve. Shumica e njerëzve kanë përfunduar arsimin e mesëm të ulët, që është si shkolla e mesme. Megjithatë, ka më pak njerëz me diploma më të larta si bachelor ose master. Kjo sugjeron që shumë njerëz kanë arsim bazë, por më pak vazhdojnë arsimin e lartë. Për një numër të konsiderueshëm të këtyre NEET-ve, mungon shpresa dhe pritshmëria se do të punësohen në fushën për të cilën janë arsimuar. “Vëllai im ka mbaruar studimet për ekonomi dhe është i papunë, nuk ka perspektivë këtu”⁹ - tha një nga të anketuarit tanë. Ekziston një mospërputhje e dukshme midis kërkesave të tregut të punës dhe sistemit aktual arsimor. Një model më fleksibël i përshtatjes së kurrikulës me tregun e punës është i nevojshëm dhe i vonuar.

Ky grafik na tregon kur njerëzit përfunduan arsimin e tyre formal. Duket mjaft e barabartë me kalimin e viteve, me vitet e fundit që kanë më shumë përfundime. Kjo do të thotë se njerëzit vazhdojnë të përfundojnë arsimin e tyre, gjë që është e mirë për të vazhduar me aftësitë moderne. Të dhënat gjithashtu ekzaminojnë nëse njerëzit kanë bërë trajnime shtesë pas arsimimit të tyre formal. Rreth 25% bënë disa trajnime, ndërsa të tjerët jo. Kjo do të thotë që shumë njerëz janë të interesuar të përmirësojnë aftësitë e tyre pas shkollës.

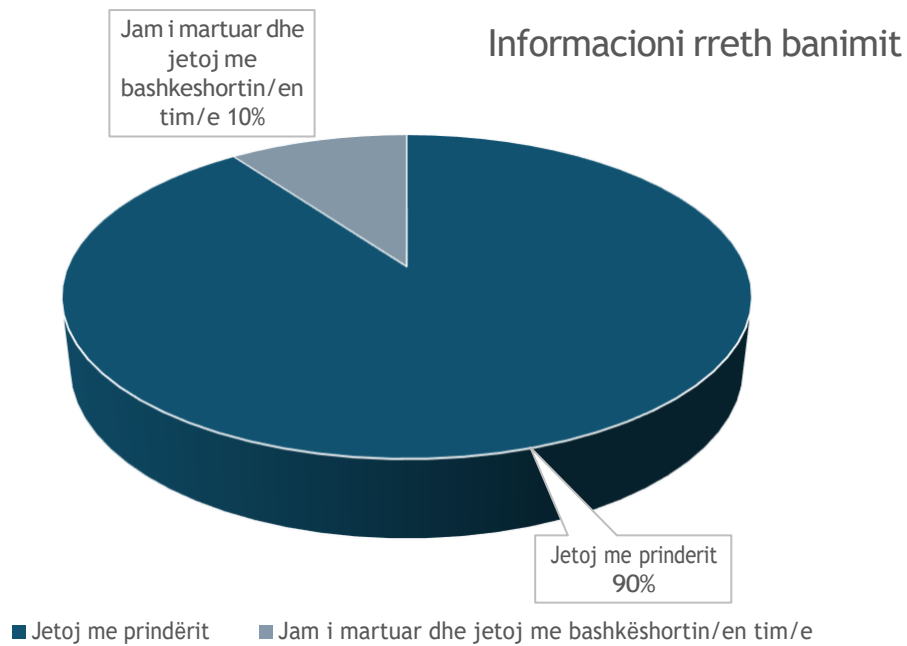
Trajnimi me pagesë nga një organizatë: Ky grafik na tregon nëse njerëzit paguhen për trajnimin e tyre. Rreth 40% thanë se po, por disa nuk specifikuan. Kjo tregon se disa kompani paguajnë për trajnimin e punonjësve të tyre, por ne duhet të dimë nëse ky trajnim përputhet me atë që njerëzit duan për karrierën e tyre.

⁹ Intervistë e hulumtuesit me një NEET të ri nga Juniku.

Kur u pyetën se sa shpesh kërkoni një punë dhe cilat aktivitete ndërmerrni, NEET-ët patën një përgjigje interesante. Grafiku më poshtë ilustron shpërndarjen e frekuencave për katër aktivitete të veçanta të kërkimit të punës. Është e evidente se 'Aktivitete të tjera' dhe 'Kontaktimi me qendrat e punës sociale' kanë përqindjen më të lartë të përgjigjeve 'Kurrë', gjë që tregon një rrallësi relative ose mungesë preference për këto metoda nga individët e anketuar. Anasjelltas, 'Të flasësh me të afërmit' është aktiviteti më i përmendur, ku shumica angazhohen me 'Disa herë në muaj', duke sugjeruar një mbështetje të fortë në rrjetet personale gjatë kërkimit të punës. 'Kontrollimi i postimeve të punës në portale/Facebook' tregon një shpërndarje më të barabartë në kategoritë e frekuencave, ku 'Çdo ditë' dhe 'Kurrë' janë njësoj të zakonshme, duke nënkuptuar një preferencë të ndarë për metodat e kërkimit të punës në internet. Kjo mund të pasqyrojë strategji të ndryshme të kërkimit të punës ose qasje në burime dixhitale midis të anketuarve.

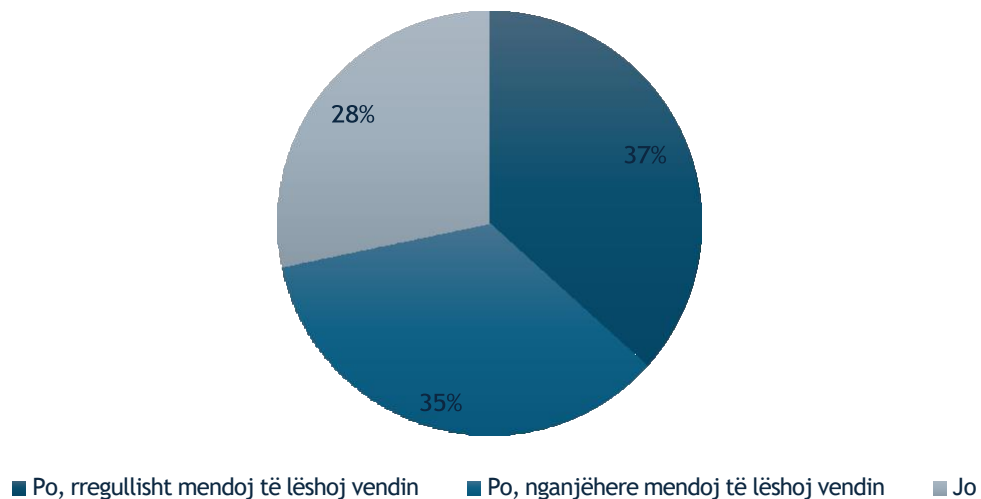

Në përgjithësi, grafiku zbulon ndryshime të konsiderueshme në sjelljet e kërkimit të punës, duke theksuar rëndësinë e rrjeteve personale dhe potencialisht duke treguar një boshllëk në përdorimin e shërbimeve formale të mbështetjes dhe burimeve online.

Siç shihet në grafikun e mësipërm, shumica e NEET-ve që ishin pjesë e sondazhit jetojnë me prindërit e tyre dhe një përqindje e vogël e tyre jetojnë vetëm me bashkëshortin.

A keni menduar të lëshoni vendin dhe të kërkoni punë jashtë vendit?

Grafiku i mësipërm përfaqëson konsideratën e të anketuarve për t'u larguar nga vendi i tyre për të kërkuar punë jashtë vendit. Një 36.7% e konsiderueshme e individëve e konsiderojnë rregullisht emigracionin për mundësi punësimi, duke treguar një dëshirë

të fortë ose nevojë të perceptuar për të gjetur punë jashtë vendit të tyre. Gjithashtu, 35.0% e tjerë mendojnë herë pas here këtë lëvizje, e cila mund të sugjerojë një plan kontigjent në varësi të perspektivës së punësimit të tyre në familje. Ndërkohë, 28.3% nuk e konsiderojnë fare largimin, potencialisht për shkak të lidhjeve më të forta me atdheun e tyre ose besimit më të madh në mundësitë lokale. Këto të dhëna nxjerrin në pah rëndësinë e trajtimit të disponueshmërisë së vendeve të punës dhe kushteve ekonomike brenda vendit si pjesë e strategjive të punësimit të të rinjve, pasi prirja për të kërkuar punë jashtë vendit mund të çojë në një "rrjedhje e trurit", duke ndikuar në të ardhmen ekonomike dhe sociale të vendit.

Përveç të dhënave të paraqitura në këtë kapitull, ne kemi mbledhur informacion të vlefshëm për aspekte të tjera të ndryshme, të tilla si lidhjet që NEET kanë me rritjen e familjes së tyre dhe pikëpamjet e tyre për çështjet sociale. Kjo njohuri shtron një bazë thelbësore për kapitullin e ardhshëm, "Adresimi i nevojave të NEET". Duke ecur përpara, ne do të eksplorojmë zgjedhje të ndryshme politikash që mund të bëjnë një ndryshim jo vetëm brenda vendit tonë, por edhe në një kontekst më të gjerë rajonal ose të BE-së.

Adresimi i nevojave të NEET

Kur shqyrtohen opsionet e politikave për të adresuar nevojat e NEET-ve, është jetike të merren parasysh tre elementë kryesorë: ndryshimet strategjike/ligjore, programet financiare dhe iniciativat e bashkëpunimit rajonal. Ndryshimet strategjike dhe ligjore janë thelbësore për krijimin e një mjedisi të favorshëm që fuqizon NEET, duke përfshirë modifikime të ligjeve dhe politikave ekzistuese për t'u përshtatur më mirë me nevojat e tyre. Programet financiare luajnë një rol kritik në sigurimin e burimeve dhe stimujve të nevojshëm si për NEET ashtu edhe për punëdhënësit e mundshëm. Së fundi, nismat e bashkëpunimit rajonal janë thelbësore për ndarjen e praktikave më të mira, burimet dhe mësimin nga përvojat e rajoneve ose vendeve fqinje, duke krijuar kështu një qasje më gjithëpërfshirëse dhe efektive për të trajtuar sfidat me të cilat përballen NEET.

Për të adresuar në mënyrë efektive sfidat me të cilat ballafaqohen NEET brenda politikës dhe kontekstit ligjor të Kosovës, dhe duke u mbështetur në njohuritë e të dhënave të ofruara më herët, është thelbësore të shqyrtohen qasjet e ndryshme të politikave. Në Bashkimin Evropian, vendet po zbatojnë një sërë strategjisht që synojnë riangazhimin e atyre që e lënë shkollën herët dhe rrisin punësueshmërinë e individëve të rinj. Këto strategji variojnë nga shërbimet e gjurmimit për të identifikuar dhe mbështetur ata që janë në rrezik të përjashtimit social, tek ofrimi i mundësive të arsimit të shansit të dytë dhe adresimi i çështjeve komplekse personale që mund të pengojnë perspektivat e arsimit dhe punësimit. Stimujt financiarë dhe programet e formimit profesional përdoren gjithashtu për të kapërcyer hendekun midis arsimit dhe tregut të punës. Çdo politikë vjen me grupin e vet të fuqive dhe dobësive të mundshme, të cilat duhet të konsiderohen me kujdes brenda strukturës unike socio-ekonomike të Kosovës. Ne kemi grupuar disa nga këto politika në tabelën e mëposhtme, e cila paraqet një mundësi për të analizuar zbatueshmërinë e tyre dhe ndikimin e mundshëm në rininë e Kosovës, dhe në këtë mënyrë të kontribuojë në zhvillimin e një strategjie të informuar dhe specifike për kontekstin për adresimin e nevojave të NEET.

Raporti i Komisionit Evropian për Kosovën për vitin 2023 thekson sfidat e rëndësishme në sistemin e arsimit dhe aftësimin profesional (AFP), veçanërisht në integrimin e

mësimin të bazuar në punë në kurrikul.¹⁰ Kjo çështje është kritike në kontekstin e adresimit të nevojave të NEET, pasi fokusi i sistemit aktual në kurrikulat e bazuara në lëndë nuk është në zhvillimin e aftësive thelbësore profesionale. Mungesa e kushteve adekuate, aftësive të mësuesve dhe bashkëpunimi efektiv me bizneset pengon zhvillimin e aftësive praktike të nxënësve. Miratimi nga Kosova i planit të zbatimit të Garancisë për Rininë nënvizon urgjencën e reformimit të sistemit të AFP-së. Ky plan përfshin masa parandaluese për të rritur rëndësinë e arsimit dhe AFP-së, së bashku me ofertat e zgjeruara për NEET.

Gjithashtu, zgjidhjet e politikave duhet t'i japin përparësi ristrukturimit të sistemit të AFP-së për t'u lidhur më ngushtë me nevojat e tregut të punës. Kjo përfshin nxitjen e partneriteteve me bizneset për të ofruar mundësi trajnimi praktik dhe përditësimin e kurrikulave për t'u fokusuar në zhvillimin e aftësive. Përveç kësaj, investimi në trajnimin e mësuesve dhe infrastrukturën shkollore do të jetë vendimtar për të siguruar zbatimin efektiv. Reforma të tilla jo vetëm që adresojnë nevojat imediate të NEET-ve, por gjithashtu kontribuojnë në qëllimin afatgjatë të zhvillimit ekonomik dhe integritimit me Bashkimin Evropian.

Shërbimet e gjurmimit për NEET janë pjesë e nismave të ndërmarra nga Bashkimi Evropian për të mbështetur të rinjtë që nuk janë në arsim, punësim ose trajnim. Sipas informacionit të dhënë nga CEDEFOP, një seminar i organizuar nga Ministria Kroate e Punës diskutoi zbatimin e sistemeve të hartës dhe gjurmimit NEET. Ky tubim përfshiu pjesëmarrës nga Kroacia dhe 16 shtete anëtare, duke treguar një përpjekje bashkëpunuese midis këtyre vendeve për të adresuar sfidën NEET. Sisteme të tilla janë kritike për monitorimin dhe mbështetjen e NEET-ve duke mbledhur informacion, duke hartuar masa të synuara dhe duke i referuar ato në shërbimin e duhur.¹¹

Lloji i politikës	Pikat e forta	Dobësitë
Shërbimet e gjurmimit	Monitoroni ata që largohen herët nga shkolla për të ofruar	Kapaciteti administrativ shtesë mund të mos jetë i

¹⁰ Komisioni Evropian, (2023), Raporti i Kosovës 2023, Kapitulli 26, Arsimi dhe Kultura, faqe 106, në dispozicion në https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2023-11/SWD_2023_692%20_Kosova_%20report_0.pdf (qasur në nëntor 2023).

¹¹ Komisioni Evropian; CEDEFOP. "Gjurmimi dhe hartimi i të rinjve jo në arsim, punësim ose trajnim (NEETs)." Seminari i organizuar nga Ministria Kroate e Punës dhe Sistemit të Pensioneve. Qasur përmes CEDEFOP.

	mbështetje të fokusuar kur rritet rreziku i përjashtimit social.	disponueshëm në zonat më të pafavorizuara.
Mundësitë e shansit të dytë	Rigjallëroni interesin e nxënësve që kanë refuzuar arsimin formal.	Kualifikimet mund të mos vlerësohen ose njihen gjithmonë nga punëdhënësit.
Adresimi i çështjeve më komplekse	Kërkoni të adresoni shkaqet rrënjësore dhe një gamë të gjerë sfidash; mund të parandalojë përjashtimin social.	Mund të jetë e kushtueshme dhe rezultatet janë më të vështira për t'u matur.
Stimujt financiarë	Mund të riangazhojë ata që e lënë shkollën herët kur paratë janë një problem.	Mund të kushtojë
Praktikat dhe formimi profesional	Siguron përvetësimin e aftësive të rëndësishme për tregun; zvogëlon mospërputhjet e aftësive; mund të çojë në punësim me punëdhënësin e trajnimit.	Nuk specifikohet në kuotën e dhënë

Vështrimi që mbështetet kryesisht në lidhjet familjare dhe personale gjatë kërkimit të punësimit ofron një pikë qendrore strategjike për një Strategji të re për Rininë. Duke integruar këtë gjetje, strategjia mund të theksojë forcimin dhe zyrtarizimin e këtyre rrjeteve personale, potencialisht përmes programeve të bazuara në komunitet që lehtësojnë mundësitë e rrjetëzimit dhe mentorimin. Duke njohur vlerën e këtyre strukturave ekzistuese sociale, strategjia mund të nxisë zhvillimin e 'kapitalit social' si një burim kritik për të rinjtë. Programet mund të përfshijnë seminare mbi teknikat

efektive të rrjetëzimit, krijimin e grupeve lokale të rrjetëzimit të të rinjve dhe partneritete me bizneset lokale për të ofruar intervista informative ose përvoja të fshehjes së punës. Për më tepër, strategjia mund të konsiderojë krijimin e platformave online që imitojnë natyrën informale të lidhjeve personale, duke ofruar një hapësirë dixhitale për mentorim, këshilla nga kolegët dhe ndarjen e mundësive të punës brenda rrjeteve të besuara. Duke shfrytëzuar mbështetjen e natyrshme në rrjetet personale, strategjia jo vetëm që do të përputhej me prirjet natyrore të NEET-ve, por gjithashtu do të rriste efektivitetin dhe shtrirjen e këtyre rrjeteve, duke synuar përfundimisht të reduktojë shkallën e papunësisë së të rinjve.

Përfundime

Analiza nënvizon një boshllëk të rëndësishëm në vlerësimin gjithëpërfshirës të Strategjisë aktuale të Kosovës për rininë. Kjo tregon se zbatimi dhe efektiviteti i strategjisë nuk janë vlerësuar në mënyrë adekuate, duke çuar në paqartësi rreth ndikimit të saj në demografinë e synuar të të rinjve, duke përfshirë NEET. Qeveria ka filluar punën për strategjinë e re për rininë dhe janë organizuar disa takime me këshillat rinorë komunalë dhe të rinjtë në përgjithësi.

Sa i përket legjislacionit të arsimit, është evidente se ligjet nuk janë përditësuar kohët e fundit për të pasqyruar nevojat dhe sfidat në ndryshim të NEET. Kjo vonesë në përshtatjen ligjore përbën një pengesë për adresimin efektiv të nevojave arsimore dhe profesionale të këtij grupi. Zyrat e punësimit nuk janë të përfshira drejtpërdrejt në dhënien e një fjale në planifikimin dhe formësimin e kurrikulave bazuar në nevojat e tregut të punës dhe avantazhet krahasuese të NEET.

NEET mbështeten kryesisht në rrjetet personale dhe familjare për kërkimin e punës, duke theksuar një boshllëk në përdorimin e shërbimeve formale të punësimit dhe portaleve të punës në internet. Kjo prirje tregon për rolin qendror të lidhjeve familjare dhe komunitetit në strategjitë e tyre të kërkimit të punës. Deri më tani, qeveria nuk ka bërë mjaftueshëm për të adresuar këtë situatë faktike duke miratuar strategji komunikimi për të arritur tek këta persona.

Një numër i konsiderueshëm NEET po mendojnë të emigrojnë për të gjetur punë, duke treguar mangësi të mundshme në mundësitë lokale të punësimit. Ky zbulim ngre shqetësime për mundësinë e "rrjedhjes së trurit". Të dhënat tona treguan se mungesa e investimeve, veçanërisht në iniciativat e biznesit të vogël, lidhet me dëshirën për të emigruar.

Ka ndryshueshmëri të konsiderueshme në aktivitetet e kërkimit të punës së NEET. Ky diversitet pasqyron nevojën për programe të mbështetjes së punësimit që janë të adaptueshme ndaj sjelljeve dhe nevojave të ndryshme të kërkimit të punës. Deri më tani, institucionet publike nuk kanë bërë mjaftueshëm për të adresuar këtë gjetje.

Ekziston një mangësi e dukshme në instrumentet financiare të synuara posaçërisht për NEET. Për më tepër, ekziston një mungesë e përgjithshme e ndërgjegjësimit midis NEET-ve në lidhje me mbështetjen financiare të disponueshme, gjë që pengon aksesin e tyre në programe dhe burime potencialisht të dobishme.

Analiza gjithashtu thekson një mangësi në iniciativat rajonale që synojnë adresimin e sfidave me të cilat ballafaqohen NEET në Kosovë. Kjo mungesë e përpjekjeve të mjaftueshme për bashkëpunim dhe integrim rajonal kufizon mundësinë për zgjidhje më të gjera, më efektive dhe të mësuarit të përbashkët përtej kufijve.

Në fund, ekziston një mungesë thelbësore e vlerësimeve të plota të politikave, veçanërisht në lidhje me strategjitë dhe legjislacionet që prekin NEET. Pa analiza dhe vlerësime rigorozë, politikëbërjes i mungon baza e informuar e nevojshme për krijimin e strategjive me ndikim dhe të qëndrueshëm. Raporti i Komisionit Evropian, mbetet i vetmi dokument gjithëpërfshirës për vlerësimin e politikave de-facto të vendit që përmend vetëm pjesërisht dhe pak NEET.

Rekomandime

Qeveria e Kosovës duhet të përshtatë strategjinë e re për rininë që fokuson një pjesë të konsiderueshme të saj tek NEET dhe krijon bazën për një instrument financiar të qëndrueshëm, të vazhdueshëm dhe efektiv për të parandaluar por edhe adresuar statusin NEET të të rinjve. Kjo strategji duhet të zbatohet brenda tremujorit të parë të vitit 2024, e ndjekur nga një fushatë e plotë informacioni që merr parasysh njohuritë nga hulumtimi ynë në terren.

Qeveria duhet të përmirësojë shërbimet formale të punësimit dhe portalet e punës në internet, duke i përshtatur ato sipas modeleve të përdorimit të NEET. Një fushatë informuese, e bazuar nga hulumtimet në terren, duhet të nisë për të promovuar këto shërbime në mesin e NEET.

Për të frenuar tendencën e emigrimit tek NEET, qeveria duhet të fokusohet në krijimin e mundësive lokale të punësimit, veçanërisht në bizneset e vogla dhe të mesme. Investimet në këtë sektor duhet të kenë prioritet për të mbajtur të rinjtë në Kosovë.

Programet e mbështetjes së punësimit duhet të diversifikohen dhe të përshtaten për t'iu përshtatur sjelljeve të ndryshme të kërkimit të punës të NEET. Këto programe duhet të jenë fleksibël dhe t'i përgjigjen nevojave unike të kësaj demografie.

Duhet të zhvillohen instrumente dhe programe specifike financiare të dizajnuara për NEET, të shoqëruara me fushata ndërgjegjësimit, për të rritur aksesin dhe përdorimin e tyre. Kjo duhet të përfshijë gjithashtu politikat fiskale nën-sektoriale, të tilla si instrumentet financiare për të trajtuar varfërinë energjetike si pjesë e tranzicionit energjetik, bursat dhe stimujt për programe specifike profesionale të lidhura me tregun.

Qeveria duhet të iniciojë dhe forcojë iniciativat e bashkëpunimit rajonal, duke nxitur një qasje bashkëpunuese për të trajtuar sfidat e lidhura me NEET. Kjo duhet të përfshijë shkëmbimin e praktikave më të mira dhe mësimin nga homologët rajonalë. Kosova duhet të propozojë një dritare bashkëpunimi për NEET si pjesë e procesit të Berlinit dhe gjithashtu planin e rritjes të shpallur së fundmi për Ballkanin Perëndimor

si pjesë e angazhimit të saj për të përdorur bashkëpunimin dhe integrimin rajonal si një platformë për të adresuar nevojat e NEET.

Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sportit, në bashkëpunim me Ministrinë e Zhvillimit Rajonal duhet të miratojë politika të bazuara në zonë në veçanti për rajonin e Dukagjinit. Kjo paketë politikash duhet të përfshijë dy dritare investimesh: një në zhvillimin e avantazheve krahasuese të komunave të Pejës, Deçanit dhe Junikut dhe një komponentë ndërkufitare që mbështet nismat me bazë rinore në fushën e turizmit, zhvillimit ekonomik lokal për Kosovën dhe Malin e Zi.

Vlerësimet gjithëpërfshirëse të politikave, veçanërisht në lidhje me NEET, duhet të jenë prioritet. Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sportit, në veçanti Departamenti i Rinisë duhet të bashkëpunojë me organizmat ndërkombëtare për njohuri dhe vlerësime më të gjera, duke siguruar politikëbërje të informuar. Qeveria e Kosovës duhet të krijojë shërbime përcjellëse efektive për të monitoruar dhe mbështetur nga afër NEET. Ky sistem duhet të përfshijë mbledhjen e të dhënave dhe mjetet e analizës për të identifikuar herët individët në rrezik dhe për t'u ofruar atyre ndërhyrjet e nevojshme. Këshillat ekzistues të Veprimit Rinor Komunal janë mekanizma që mund të përdoren për të mbledhur rregullisht të dhëna dhe për të mirëmbajtur këtë mekanizëm të shërbimit përcjellës. Kjo do të siguronte pjesëmarrjen e drejtpërdrejtë të të rinjve dhe një fluks informacioni të vazhdueshëm dhe të përditësuar.

Shtojca – Mostra: Procesi i përzgjedhjes dhe specifikat

Metoda e anketës ishte intervista ballë për ballë me letër dhe laps "në shtëpi" e të anketuarit, me kampionim me probabilitet të rastësishëm me shumë faza në fillim dhe kampionim me kuotë në përzgjedhjen e të anketuarve. Anketa përbëhej nga pyetësorë të cilët ishin të ndarë në mënyrë të barabartë për pikë kampionimi nga 5 secili për pikë kampionimi.

Hapi i parë: Shpërndarja e pikave të kampionimit sipas rajoneve dhe urbane/rurale

Mostra është shpërndarë sipas komunave dhe profilit të banimit të secilës komunë, e cila është si në vijim – Pejë, Deçan, Junik.

Hapi i dytë: Përzgjedhja e pikave të kampionimit dhe zëvendësimi i pikave të marrjes së mostrave

Çdo pikë kampionimi është projektuar që të ketë 5 të anketuar në zonat rurale dhe 5 të anketuar në zonat urbane, duke arritur në 12 pika kampionimi në total, prej tyre 2 urbane dhe 10 rurale (shih listën e detajuar të pikave të kampionimit në shtojca). Brenda çdo komune, pikat e kampionimit u zgjedhën duke kryer një hap mbi listën e vendbanimeve të renditura sipas madhësisë së tyre të popullsisë, ajo me numrin më të madh të banorëve është në krye të listës.

Hapi i tretë: Përzgjedhja e pikave të fillimit brenda çdo pike kampionimi

Secilës pikë të kampionimit iu dha si pikënisje ndonjë vend apo ndërtesë e njohur shoqërore, si xhamia, shkolla, posta, qendra mjekësore, kafeteri etj. Secilës pikë fillestare iu caktua drejtimi më tej, qoftë në aspektin natyrisht drejt pjesës së caktuar të vendbanimit.

Hapi i katërt: Përzgjedhja e familjes

Përzgjedhja e familjeve u bazua në metodën e 'rrugës së rastësishme'.

Në zonat urbane, së pari, familja e kontaktuar ishte numri i tretë i shtëpisë/adresës nga pika e nisjes në anën e majtë të rrugës/rrugës, dhe çdo e treta nga ajo familje e tutje. Në blloqe banesat familja e përzgjedhur ishte çdo e treta apartament, duke llogaritur nga kati i fundit i çdo hyrjeje.

Në zonat rurale, familja e përzgjedhur ishte çdo e treta shtëpi/banesë e banueshme në të dy anët e rrugës/shtresës së intervistuesit. Aty ku shtëpitë ishin të rreshtuara ose të shpërndara në një territor më të madh, intervistuesi duhej të zbatonte qasjen sipas valës duke zgjedhur shtëpinë e tretë, duke llogaritur nga shtëpia e parë në të majtë. Në komplekset e disa shtëpive pas një gardh të përbashkët, procedura udhëzon që të zgjidhet e treta nga e majta (duke llogaritur nga porta), ose nëse ka më pak se tre shtëpi pas një gardh të përbashkët, të numërohen shtëpitë sikur të ishin banesa të veçanta. përgjatë rrugës. Në fshatrat kompakte dhe të strukturuar mirë, procedura e përzgjedhjes ndiqte udhëzimet për zonat urbane. Në rast refuzimi, udhëzimi ishte që fillimisht të zgjidhej shtëpia/banesa tjetër dhe më pas të vazhdoni në mënyrë të rregullt, me çdo të tretën.

Hapi i pestë: Përzgjedhja e të anketuarve

Përzgjedhja e të anketuarit u krye me metodën e kuotave.

Hapi i gjashtë: Thirrjet dhe zëvendësimi i të anketuarve

Një familje/i anketuar u zëvendësua pas tre përpjekjeve të dështuara për të kryer intervistën (vizita e parë dhe dy telefonata). Zëvendësimi drejtohej nga rregullat për zgjedhjen e një familjeje, të ndjekur nga parimi i 'kuotave'. Si rezultat, 72% e intervistave u realizuan në vizitën e parë, 17% në të dytën dhe 11% në vizitën e tretë të të anketuarit.

Plani i kampionimit

Bashkia	Numri i pikave të kampionimit		Numri i intervistave	
	Urbane	Rural	Urbane	Rural
Deçani	0	4	0	20
Peja	2	2	10	10
Juniku	0	4	0	20
Total	2	10	10	50
Gjinia		Mosha		
M	F	15-19	20-24	25-59
10	10	7	7	6
10	10	7	7	6
10	10	7	7	6
30	30	21	21	18

Pikat e kampionimit:

1. Callapek
2. Glllogjan
3. Junik
4. Pejë - Lagjja Kapeshnic
5. Pejë – Karagaq
6. Nabergjan
7. Lutogllavë
8. Rastaviq
9. Carrabreg i Ulët
10. Isniq
11. Dubovik
12. Nepole